

Formanden: Jeg gør opmærksom på, at forretningsordenens regler ikke tillader spørgeren at tage ordet i anden omgang, medmindre det drejer sig om at stille et motive-ret tillægsspørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om vederlag og pension m. v. for ministre.

Valgt blev: *Holger Eriksen, Kaj Andresen, Einer-Jensen, Carl P. Jensen, Aage Knudsen, Kolbjørn, M. Larsen (Kolding), Aage Fogh, Niels Andersen, Henry Christensen, Henry Hansen, Hartling, Heick, Lorentzen, Ole Bjørn Kraft, Poul Sørensen og Thestrup.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om erhvervelse af arealer til den polytekniske læreanstalt, Danmarks tekniske højskole.

Valgt blev: *Kolbjørn, Alsing Andersen, K. B. Andersen, Andreas Hansen, Boye Hansen, Lund Jensen, Waldemar Laursen, Lannung, Gøting, Hartling, Jensen-Brobj, Marius Buhl, Axel Kristensen, Kryger, Fangen, Hvidberg og Weikop.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse.

Valgt blev: *Peter Ravn, Bladt, Carl P. Jensen, Lund Jensen, Poul Nilsson, Hans Rasmussen, Strøm, Morten Larsen, J. M. Pedersen, Søren Andersen, Alfred Bøgh, Henry Christensen, N. Chr. Christensen, Lorentzen, Asger Jensen, Poul Sørensen og Poul Thomsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4533, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1139).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 123 stemmer; 5 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Jeg skal lade dagsordenens punkt 6 — tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om vurdering af landets faste ejendomme — udgå.

Man gik da til:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedrørende børneforsorgens administration m. v.) [fremsat 10. december 1957].

(Første behandling findes i tidenden sp. 1862, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1169).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedrørende børneforsorgens administration m. v.) [fremsat 19. marts 1958].

(Første behandling findes i tidenden sp. 3452, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1169).

Der var stillet 43 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. (Administrativt bestemt frihedsberøvelse).

(Første behandling findes i tidenden sp. 1907, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1167).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Edel Saunte): Når man ser den meget omfattende betænkning, kunne man få indtryk af, at udvalget helt havde omkalfatret lovforslagene, således at systemet var blevet ændret. Det er imidlertid ikke tilfældet. Udvalget har bevaret hele den administrative opbygning, således som den er foreslået i lovforslagene. Udvalget har lagt megen vægt på, at man bevarede den enkelte borgers indflydelse på hele systemet, og det er også blevet opretholdt. Nogle enkelte af ændringsforslagene går ud på at præcisere, at vel ønsker man sagkundskaben anvendt på bedste måde i dette arbejde, men man mener også, det er værdifuldt og betydningsfuldt, at den almindelige borger deltager i arbejdet.

Af administrative ændringer vil jeg gerne nævne, at udvalget er kommet til den opfattelse, at det vil være rigtigst, at landsnævnet i det hele og store udelukkende helliger sig arbejdet med at behandle de appelsager vedrørende frihedsberøvelse, der kommer ind til landsnævnets bedømmelse, og at de øvrige opgaver, landsnævnet tidligere har haft, enten tillægges direktoratet for børneforsorg, går ud til amterne eller behandles direkte af socialministeriet. Regn-

skabsmæssige opgaver, revision og tilsyn med regnskabsføring o. lign., i det hele er lagt ud til amterne eller direkte under socialministeriet, så at man aflaster landsnævnet for disse opgaver og landsnævnets formand vil være i stånd til at yde en virkelig indsats ved behandlingen af de sager, der kommer frem, og på kontakten med de udvalg, som har med de meget vanskelige fjernelsessager at gøre.

Jeg vil også gerne fremhæve det problem, der i udvalget har været rejst vedrørende vedligeholdelse af børneinstitutionernes bygninger. Det har hidtil været sådan, at man havde et beløb svarende til 1½ pct. af brandforsikringssummen til denne vedligeholdelse; hvis den årlige bevilling ikke blev opbrugt, bortfaldt den, og der kunne så søges om ny bevilling, hvis der forelå særlige omstændigheder. Man har nu prøvet forsøgsvis efter forhandling med socialministeren og finansministeren at åbne mulighed for, at de enkelte års beløb kan overføres til følgende år, så at de, der administrerer pengene i det praktiske liv, nemlig de enkelte forstandere, vil være i stand til at samle penge op til at få foretaget en virkelig ændring og ombygning af institutionen, hvis dette skønnes nødvendigt, og — naturligvis — hvis det kan holdes inden for vedligeholdelsessystemet. Det er ikke meningen, at man skal lave nybygninger for disse penge, det er de ikke beregnet til.

Det største teoretiske problem, der har beskæftiget udvalget, har været spørgsmålet om, hvorvidt fjernelse af børn var frihedsberøvelse eller ej i overensstemmelse med grundlovens § 71, stk. 6. Der var i udvalget absolut ikke enighed om dette problem. Nogle mente, at det var frihedsberøvelse, andre mente, at det slet ikke var frihedsberøvelse, medens atter andre mente, at det kun var frihedsberøvelse, når det drejede sig om unge over 18 år.

Udvalget har prøvet på at finde frem til klarhed på dette punkt, men det er ikke lykkedes. Udvalget har haft et møde med professor, dr. jur. Poul Andersen fra Københavns universitet, lektor Erik Christensen fra Århus universitet og afdelingschef, dr. jur. T. Haarløv fra arbejdsministeriet, som har skrevet en række værker om dette problem, men heller ikke disse herrer var i stand til at tilvejebringe klarhed. Jeg tror

[Edel Saunte.]

derfor, det er lykkeligt, at man i udvalget er kommet til det resultat, at uanset om det kan siges at være frihedsberøvelse eller ej, skal der åbnes mulighed for en domstolsprøvelse af sådanne fjernelser. Udvalget har derefter overladt til domstolene og fremtiden at afgøre problemet om, hvorvidt fjernelse af børn er frihedsberøvelse eller ej, og har kun beskæftiget sig med det ene praktiske: hvorledes skal denne domstolsprøvelse foregå?

Efter den højtærede ministers forslag skulle der oprettes en særdomstol, men også på dette område var der en del uenighed i udvalget. Nogle syntes, at en særdomstol var den helt rigtige løsning, andre syntes, at behandlingen af disse sager burde gå til underretterne, som det hidtil har været tilfældet, og en tredje fløj anså det for rimeligt, at en sådan prøvelse foregik alene ved landsretten. Dette punkt er vi dog enedes om, idet vi har fundet en helt tredje løsning. De, der mente, at den administrative domstol var den bedste, havde den opfattelse, at det var nødvendigt, at domstolene blev suppleret med fornøden sagkundskab, dels inden for det børnesaglige område, dels inden for det børnepsykiatriske område. Det administrative udvalg, som var nedsat, og som afgav den anden betænkning, medens folketingsudvalget arbejdede, var kommet til det resultat, at det bedste alligevel måtte være, at sagerne blev behandlet ved landsretterne, omend med fornøden bistand fra sagkyndige dommere.

Der har været ført en række forhandlinger herom dels i udvalget, dels uden for udvalget, og den højtærede socialminister er efter forhandling med den højtærede justitsminister og med præsidenterne for højesteret, landsretterne og Københavns byret kommet til det resultat, at det i disse sager kan lade sig gøre at supplere landsretterne med sagkyndige dommere.

Jeg er godt klar over, at det ikke ligefrem er med henrykkelse, den højtærede justitsminister har accepteret denne løsning, men han har altså accepteret den, omend med sorg i hjertet. Jeg er også klar over, at præsidenterne for de forskellige retter heller ikke har været begejstret for tanken, men de har akkviesceret ved den løsning, vi i

folketingsudvalget fandt frem til som den bedste, og ændringsforslag nr. 32 til lovens §§ 152 A og 152 B giver nu det resultat, som vi har kunnet enedes om, og som jeg håber i praksis vil vise sig at være en lykkelig udvej.

Domstolsprøvelsen vil nu ske ved landsretten, og landsretten skal suppleres dels med en børneforsorgskyndig dommer, dels med en dommer, der er kyndig i børnepsykiatri, så at de hensyn, der har været de væsentlige for dem, der ønskede en administrativ domstol eller en specialdomstol, bliver varetaget, og således, at sagerne bliver behandlet under skyldig hensyntagen til børnenes interesser.

Spørgsmålet om forældremyndigheden har også beskæftiget udvalget meget. Efter det oprindelige forslag var det således, at der var to slags frihedsberøvelser — det er der for øvrigt stadig — en frivillig frihedsberøvelse, hvor forældrene henvendte sig til børneværnet, eller børneværnet henvendte sig til dem, og hvorved man traf en aftale om, at barnet midlertidigt skulle være under børneforsorgens forsorg, og så den anden form for frihedsberøvelse, hvor man fratog forældrene forældremyndigheden.

Vi har i udvalget indgående drøftet, om det ikke ville være tilstrækkeligt, at man gik over til at have ét samlet system, således at forældrene i alle tilfælde bevarer forældremyndigheden over børnene, men dog således at denne udøves af børneværnet eller børnesagsmyndighederne i den periode, barnet ikke opholder sig i sit hjem. Vi har drøftet sagen nøje med den højtærede socialminister og med den højtærede justitsminister og er kommet til det resultat, at det vil være fuldt ud tilstrækkeligt, at forældrene bevarer forældremyndigheden, men at den udøves af børnesagsmyndighederne i den periode, barnet ikke er hjemme.

I denne forbindelse har også det problem været rejst, om det vil være rimeligt, at forældrene blot kunne aflevere barnet til børneforsorgen og så 3 eller 4 dage efter hente det igen, uden at de omstændigheder, som havde medført anbringelsen af barnet, var blevet ændret. Vi har været meget bange for at begrænse det præg af frivillighed, som den nye lov har, og vi har ønsket, at dette præg skulle bevares i størst mulig udstrækning. På den anden side har vi

[Edel Saunte.]

også ment, at det i visse tilfælde kunne være praktisk, at der blev åbnet adgang for en aftale mellem børneværnet og forældrene om, at hvis børneværnet skulle tage vare på barnet et stykke tid, skulle dette tidsrum aftales. Vi har derfor gennem ændringsforslag nr. 16 mulighed for, at der kan træffes en aftale med bindende virkning for begge parter om, at barnet i et tidsrum af indtil 3 måneder skal blive under børneforsorgen, selv om der er tale om en frivillig anbringelse.

En af de foranstaltninger, der ved første behandling blev fremhævet som en værdifuld nyskabelse, er rådgivningsklinikkerne. Det er klart, at gennem dem kan man få et våben til modarbejdelse af fjernelse af børnene, til oprettelse af gode forhold i hjemmene og til behandling af børnene uden fjernelse; men det er også klart, at rådgivningsklinikkerne kan blive en relativt dyr foranstaltning i den forstand, at det vil være forbundet med store omkostninger at oprette disse klinikker. På den anden side håber vi, at de kan blive en besparelsesforanstaltning derigennem, at vi kan undgå fjernelse af børnene fra deres hjem. Der har også været udtrykt bekymring med hensyn til, om det ville være muligt at skaffe det nødvendige personale til disse rådgivningsklinikker. Dette har medført en drøftelse med den højtærede socialminister, og vi er blevet enige om, at bestemmelserne om rådgivningsklinikkerne skal blive stående; men vi har i betænkningen sagt, at det ikke er tanken, at der nu skal vrimle rådgivningsklinikker op over hele landet. Tanken er tværtimod den, at de skal indarbejdes sikkert med det nødvendige sagkyndige personale, så at resultatet ikke på grund af — hvad skal jeg sige — en for ivrig fremgang skal blive dårligt. Vi er blevet enige om, at en eksisterende klinik i København skal godkendes, at der skal oprettes 1 à 2 rådgivningsklinikker på Sjælland uden for København og 3 à 4 på Fyn og i Jylland. Mindre tror jeg ikke der kan være tale om,

for det vil være for upraktisk, hvis man f. eks. i Jylland kun har én rådgivningsklinik; afstanden vil blive for store. Vi er også enige om, at rådgivningsklinikkerne i en vis udstrækning vil kunne holde møder uden for deres hjemsted, så at man undgår de lange rejser for børnene og børnenes forældre.

Navnene på børneinstitutionerne har også været et problem, og når der er stillet så mange ændringsforslag som 43, skyldes det i nogen grad, at man har måttet nævne lovforslaget, for så vidt angår navnene. Man har, jeg tror fra alle sider i udvalget, ønsket at komme væk fra disse forskellige betegnelser som sinkehjem, fredshjem o. lign. og at komme over til en fælles betegnelse for alle hjem, dog således at det enkelte hjem ikke i al almindelighed blev benævnt ved denne fællesbetegnelse, men havde sit eget navn, f. eks. et navn knyttet til den ejendom, hjemmet drives i — jeg kan nævne et hjem som Spanager under de københavnske institutioner, som altid anvender dette navn — og ikke et andet navn, f. eks. knyttet til den kategori af børn, der er på vedkommende institution. Vi foreslår derfor i ændringsforslag nr. 21 og følgende, at alle sådanne hjem kaldes opdragelseshjem. Jeg er klar over, at betegnelsen „opdragelseshjem“ måske i øjeblikket kan have en vis mindre god klang, men jeg håber, at når alle hjem får denne betegnelse, vil det medføre, at man opfatter navnet som det, det skal dække, nemlig hjem, hvor man opdrager børn, ganske som man opdrager dem i de private hjem, hvor børnene oprindelig hører til.

Man har diskuteret spørgsmålet om det udvalg, som den højtærede socialminister har foreslået som rådgivende for socialministeriet i økonomiske og pædagogiske sager vedrørende børneforsorgen. Ved ændringsforslag nr. 30 foreslår socialministeren og udvalget, at der nedsættes to nævn, et nævn til behandling af pædagogiske spørgsmål og et nævn til behandling af økonomiske spørgsmål. Det økonomiske

[Edel Saunte.]

nævn skal bestå af 11 medlemmer. Heraf skal 1 medlem være bygningskyndigt og udpeges efter forhandling med boligministeriet, og 4 medlemmer skal repræsentere den lokale administration og børneforsorgens organisationer. De øvrige medlemmer udpeges af socialministeren. Det skal dog ikke forstås sådan, at socialministeren derfor er forhindret i at tage flere medlemmer, der repræsenterer lokaladministrationen, eller flere medlemmer, der repræsenterer børneforsorgsorganisationerne; han er frit stillet. Derudover foreslås altså nedsat et pædagogisk nævn, som kommer til at bestå af 6 medlemmer; 1 medlem skal repræsentere landsnævnet for børne- og ungdomsforsorgen; af de øvrige medlemmer skal 1 være læge, udpeget efter forhandling med sundhedsstyrelsen, 1 skal være pædagog, udpeget efter forhandling med undervisningsministeriet, og 2 medlemmer skal repræsentere børneforsorgens organisationer. Det er videre tanken, at de to nævn skal kunne træde sammen til drøftelse af spørgsmål af såvel økonomisk som pædagogisk betydning, og vi håber, at vi derved, selv om man får to nævn i stedet for et udvalg, alligevel har lavet en ordning, som administrativt kan blive mere effektiv.

Endvidere har man drøftet spørgsmålet om ungdomsklubberne, særlig spørgsmålet om, hvorvidt det var rimeligt i større udstrækning at lade unge mellem 18 og 21 år deltage i dette ungdomsarbejde, specielt om det var rimeligt, at de unge værnepligtige er med i disse klubber. Vi er blevet enige om, at det ikke er rimeligt i al almindelighed at have unge mellem 18 og 21 år med i arbejdet, men vi mener, at man ikke helt kan lukke døren for dem. Det kan være rimeligt undtagelsesvis at medtage sådanne unge som led i efterværnsarbejdet, eller i tilfælde, hvor klubbens leder selv finder det rimeligt, at en ung af ganske særlige grunde fortsætter som medlem af klubben. Vi har derimod været enige om, at det ikke vil være rimeligt, at disse klubber som hovedregel optager værnepligtige unge.

Jeg skal lige nævne, at vi endvidere i lovforslaget foreslår optaget en bestemmelse, som tidligere fandtes i boligtilsynsloven, nemlig den bestemmelse, der siger, at børneværnsudvalg eller børnenævn kan på-

lægge en ejer at opsiges en lejer, hvis den pågældende har været straffet for at drive smugkro eller for overtrædelse af straffelovens §§ 199, 228, 229 og 233. Vi finder det mere rimeligt, at denne bestemmelse findes i forsorgsloven end i boligtilsynsloven. Vi har udvidet bestemmelsen til, at det også kan påbydes en fremlejer at opsiges en fremlejetager under ganske tilsvarende omstændigheder.

Endvidere foreslår vi en udvidelse af bestemmelsen om en særlig hjælp til hjem under moderens sygdom, således at hjælpen i visse tilfælde også skal kunne ydes under faderens sygdom, hvis faderen er enke-mand, fraskilt eller separeret eller står alene med børnene, fordi moderen har forladt hjemmet.

Endelig vil jeg bemærke, at vi foreslår, at loven først træder i kraft den 1. oktober 1958.

Der var mange andre af de stillede ændringsforslag, jeg kunne have lyst til at nævne og kommentere her, men 18 punkter på folketingets dagsorden får jo én til at begrænse sin talestrøm temmelig meget, og jeg skal derfor nøjes med at udtale håbet om, at jeg ved denne korte gennemgang har fået nævnt de ting, som er væsentlige.

Vedrørende det tredje lovforslag, som er til behandling, forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje angående administrativt bestemt frihedsberøvelse, skal jeg nævne, at udvalget foreslår to ændringer. Den ene, ændringsforslag nr. 2, er en følge af, at vi ikke i udvalgene har taget stilling til spørgsmålene om, hvorvidt der overhovedet foreligger frihedsberøvelse i børnesager, og hvis der gør det, om den frihedsberøvede så er den, der har forældremyndigheden, eller barnet. Vi har på foranledning af denne diskussion bedt den højtærede justitsminister om at se på sagen, og det er resultatet i det ændringsforslag, som udvalget med tilslutning af justitsministeren stiller til den foreslåede affattelse af retsplejelovens § 471, stk. 1, og hvorved man i 1. punktum foreslår indføjet ordene: „eller den, der handler på hans vegne“, hvorved bestemmelsen kan anvendes både på forældre og barn, uanset hvem af dem der nu er frihedsberøvet. Ændringsforslag nr. 1 går ud på, at

[Edel Saunte.]

retten skal beskikke en advokat til at varetage dens tarv, som frihedsberøvelsessagen angår; medmindre han selv har antaget en advokat. Endvidere skal retten kunne beskikke en advokat for den besluttende myndighed eller andre parter i sagen — altså den eller dem, som under en eller anden form måtte repræsentere den frihedsberøvede. Når vi har ønsket denne bestemmelse, er det, fordi vi tror, det i mange tilfælde vil være uheldigt, at det er den fjernende myndighed, der ved person giver møde i retten. Vi tror, det vil være heldigt, at børneværnsudvalgene giver møde ved advokat, så at der ikke opstår et modsætningsforhold mellem den fjernende myndighed og den person, det drejer sig om, eller forældrene til denne; vi håber, at denne nye beskikkelsesadgang vil lette behandlingen af disse meget vanskelige sager.

Petra Petersen: Det er beklageligt at skulle gentage, hvad jeg sagde, da vi her i tinget behandlede socialministerens lovforslag af 19. marts, at der ikke levnes tingets medlemmer tid til at arbejde med betænkningerne. Den kommissionsbetænkning, som var grundlag for ministerens forslag af 19. marts, fik vi så sent, at det var umuligt at komme den igennem. I dette tilfælde har vi haft folketingsudvalgets betænkning nøjagtig én dag, hvor vi har skullet gennemgå den; og af min gruppe, der ikke er deltager i udvalgsarbejdet, er det urimeligt at forlange, at vi inden for den tid skal kunne tage stilling til en betænkning med 43 ændringsforslag og måske selv udarbejde ændringsforslag, hvis vi finder det fornødent. Jeg mener, at hvis den højtærede minister har ønsket, at denne lov skulle træde i kraft i det kommende efterår — jeg tror ikke, man kan sige, at udvalget ikke har arbejdet, det har holdt mange møder i den pågældende periode — må det være den højtærede minister, der har været for sent på færd med sit arbejde.

Hvad de stillede ændringsforslag angår, kan vi for vort vedkommende sige, at vi mener, de er en blanding af ondt og godt. Der er imidlertid ikke megen tid tilbage i denne samling, og der bliver ikke megen tid til udvalgsarbejde mellem anden og tredje behandling, og derfor skal også mit

parti begrænse sine krav og jeg min tale i dag. En del af ændringsforslagene indeholder, som udvalgets ordfører sagde, kun redaktionelle og sproglige ændringer, og en del af ændringerne angår allerede bestående forhold. Det gælder f. eks. ændringen til den foreslåede affattelse af lovens § 83, hvorefter arbejdet med forbedring af børne- og ungdomsværnet naturligvis må ske i samarbejde med ungdomsnævnet, noget, jeg i øvrigt også omtalte ved første behandling.

Ændringsforslaget til den foreslåede ændring af lovens § 84 betyder jo en skærpelse af det, ministeren foreslog. Der er altså stadig adgang til at oprette klubber, hvortil de unge fra 18 til 21 år under særlige omstændigheder har adgang, men ministeren foreslog oprindeligt, at ordningen skulle omfatte unge fra 14 til 21 år, så der er altså tale om en skærpelse her, men der er altså stadig adgang, som udvalgets ærede ordfører fremhævede, for enkelte af de unge mellem 18 og 21 år til at modtages i klubberne. Jeg forstår dog ikke, hvorfor man har skærpet denne bestemmelse. Jeg mener, at unge mellem 18 og 21 år meget ofte er under uddannelse, d. v. s. lærlinge og andre med små penge, og jeg tror, det havde været rigtigt, om man havde givet dem adgang til klubberne på lige fod med de andre unge.

Ændringsforslaget til det foreslåede nye stykke i lovens § 123 betragter jeg som et fremskridt. Det var et af de spørgsmål, jeg ofrede megen tid på ved første behandling, og jeg havde gerne set, at udvalget havde ændret bestemmelsen således, at det var blevet børneværnet og ikke det sociale udvalg, der ydede den økonomiske hjælp. Men selv om jeg mener, at ordet „forbigående“ ligesom ordet „øjeblikkelig“ kunne have været fjernet uden skade for loven, betyder ændringsforslaget om, at ordet „øjeblikkelig“ udgår, alligevel efter min mening et fremskridt.

Ændringsforslagene til den foreslåede affattelse af lovens § 130, stk. 1, og § 131, stk. 2, finder vi fornuftige. Det samme kan jeg ikke sige om ændringsforslag nr. 19 angående § 133, stk. 1. Socialministeren havde foreslået — det havde administrationsudvalget også — at det i dette lovforslag skulle fastslås, at forældrene be-

[Petra Petersen.]

holdt forældremyndigheden, og det var for mig en meget tiltalende tanke. Det, at forældrene skal afgive deres forældremyndighed til fremmede, er en anstødssten og foranlediger mange divergenser; det er en naturlig reaktion, og dette, at forældrene af en eller anden grund ikke har kunnet klare deres barn, betyder jo ikke, at de ikke stadig er glade for det og betragter det som deres. Jeg sagde ved første behandling, at jeg finder, det stadig væk bør være sådan, at forældrene har ret til at kalde barnet tilbage i de tilfælde, hvor det ikke er hjemmet eller forældrene, der er noget galt med. Her synes jeg, at den udformning, ministeren havde givet paragraffen, var bedre end den nu foreslåede. Jeg skal dog ikke gøre nogen indsigelse, jeg finder som sagt bare, at det, ministeren foreslog, var bedre end det, udvalget er kommet til.

Bestemmelserne om den 3 måneders og den 6 måneders frist betyder dog, at sagen skal tages op til ny behandling. Jeg tror ikke meget på værdien af anbringelse uden for hjemmet, hvis både barnet og forældrene er imod det. Jeg gentager imidlertid, for ikke at blive misforstået, at dette gælder ikke, hvor forældrene eller hjemmet er uegnet til at have barnet.

I denne forbindelse vil jeg gerne sige, at vi er tilfredse med den foreslåede nye § 172 A, da det efter den nugældende lov ikke er muligt at skride ind, når børn lever i ejendomme, hvor alle mulige uregelmæssigheder går i svang. Jeg tænker ikke mindst her på de forhold, hvorunder vi mange gange anbringer vore husvilde i gamle barakker eller fabriksbygninger fra den første verdenskrigs tid. Der er her ikke alene tale om boliger, som er uegnet til boligformål, og vi henviser meget ofte familie med børn til at leve her, men mange af de fjernelser, der finder sted mellem år og dag, kan henføres netop til de frygtelige forhold i disse barakker og lignende steder, hvortil man henviser husvilde og familier med børn. Børnene, selv børn af agtværdige forældre, er mange gange udsat for en forråelse i hele deres opvækst. At denne lovbestemmelse nu overflyttes til forsorgslovens afsnit om børneforsorg, må efter vor mening også være ensbetydende med, at de lokale børneværn her-

efter i højere grad vil gribe ind, hvor boligforholdene er usunde for børnene enten på den ene eller på den anden måde, hvilket igen må føre til, at der gøres et arbejde for at sikre familier med børn lejligheder under gode forhold.

Ændringsforslag nr. 42 angående lovens § 277 skal såvel udvalget som ministeren have tak for. Det siger meget klart og tydeligt, at det ikke kan være rigtigt at fjerne børn fra et hjem på grund af moderens, eventuelt en enlig fars sygdom, hvis man ved at yde økonomisk hjælp til pasning af huset og børnene kan forhindre det.

Når jeg ikke har nævnt ændringsforslagene i rækkefølge, men har valgt til sidst at nævne ændringsforslag nr. 32 vedrørende §§ 152 A og 152 B, er det ikke, fordi jeg har glemt dette, men fordi det for mig er noget af det vigtigste. Ved første behandling af det lovforslag, der blev fremsat den 10. december 1957, sagde jeg, at min gruppe ikke kunne tiltræde forslaget om en særdomstol, og jeg gentog det ved første behandling af det lovforslag, der blev fremsat den 19. marts 1958. Jeg kan derfor udtrykke min gruppes tilfredshed med ændringsforslag nr. 32, der afviser tanken om en særdomstol og foreslår, at domstolsprøvelsen sker ved landsretten. At landsretten skal tiltrædes af en børneforsorgskyndig dommer og en dommer, der er kyndig i børnepsykiatri, finder vi er udmærket.

Vi finder, som det fremgik af mine ord ved de to første behandlinger af lovforslagene, at der er noget nyt i dem, og at der er fremskridt i de to lovforslag, men jeg vil gerne igen spørge: hvorfor har vi dog haft en sådan fart på? For mig står det, som om der havde været meget mere, der burde have været drøftet. Der er jo et væld af betænkninger og lovforslag, der vælter ind over os — også i forbindelse med børneforsorgen — så at det har været umuligt for tingets medlemmer at sætte sig ind i alle disse mange ting; det gælder i nogen grad for alle ordførerne, og det gælder i særlig grad for mig, der ikke deltager i udvalgsarbejdet. Jeg er ikke i tvivl om, at vi alle ønsker det bedst mulige for vore børn, men der er efter min mening så mange ting, der trænger til en nøjere drøftelse, og som der ikke er levnet os tid til at trænge ind i.

Vi tænker bl. a. på de foreslåede rådgiv-

[Petra Petersen.]

ningsklinikker. Vi har sagt det tidligere, og jeg siger det igen, at sådanne klinikker er meget påkrævede, men de bør ikke alene være for børnene, men i lige så høj grad eller måske i højere grad for forældrene. Jeg ved ikke, hvor megen betydning de vil få, således som ordningen her er foreslået og antagelig vil blive vedtaget, men ministeren har jo over for udvalget oplyst, hvad også udvalgsordføreren har sagt, at ministeren mener, at det øjeblikkelige behov er på 1 à 2 klinikker på Sjælland, foruden den allerede eksisterende i København, samt 3 à 4 på Fyn og i Jylland, og ministeren har over for udvalget erklæret, at der ikke vil kunne blive tale om flere rådgivningsklinikker i den foreslåede gyldighedstid for loven. Jeg ved ikke, om det er rigtigt, for hvem ved, hvor meget der kan blive behov for til næste år, og hvem ved, hvor stort behovet egentlig er? Foruden alle de årsager, vi kender til problemer under børneforsorgen og f. eks. de mange fjernelser — ministeren selv har flere gange været inde på bolignød, arbejdsløshed, hjemmenes opløsning ved skilsmisse o. s. v., alle disse skavanker, vi nu engang trækkes med — så er der noget galt, når så mange mennesker i dag helt giver op over for ansvaret for de børn, de trods alt elsker.

Jeg skal ikke sige mere, da tiden er knap. Vi kan tiltræde ændringsforslagene til lovforslaget om offentlig forsyng og om rettens pleje.

Der er imidlertid en ting, jeg gerne vil have sagt, inden jeg slutter. Under forhandlingerne om forsorgslovens afsnit om børneforsyng i samlingen 1950-51 spurgte jeg den daværende socialminister, det nuværende ærede medlem hr. Poul Sørensen, om ikke han mente, at lovforslagets paragraf om hustugt burde afskaffes og erstattes med et forbud mod legemlig afstraffelse af børnene på vore børnehjem. Det ærede medlem hr. Poul Sørensen svarede mig dengang — det står i Folketingstidende 1950-51 sp. 2360 —:

„Der er af ministeriet nedsat et udvalg, som arbejder med denne side af sagen, og som inden lang tid vil afgive en betænkning. Så vil man på baggrund af det materiale, der er samlet, kunne tage

hele spørgsmålet op til overvejelse og se, om der er noget at ændre. Det tør jeg ikke sige nu. Om det ærede medlem vil blive tilfreds, når resultatet af udvalgets arbejde foreligger og ministeriets afgørelse er truffet, tør jeg ikke sige, men i hvert tilfælde er spørgsmålet i allerhøjeste grad aktuelt.“

Nu ved jeg, at der kom en betænkning; jeg ved, at der kom en ændring af cirkulæret, men ikke desto mindre er der stadig et reglement, der siger, at man må give børnene på vore børnehjem legemlig afstraffelse. Nu har vi en anden socialminister, og jeg vil gerne spørge ministeren: finder ministeren ikke — også på baggrund af de to sager, der verserer i øjeblikket, pryglesagen fra Nærumgård og den fra Gl. Bakkehus — at tiden nu er inde til, at det fastslås i loven, at der må ikke bruges legemlig afstraffelse over for børnene på vore børnehjem. Jeg vil gerne bede om ministerens svar. Hvis ministerens svar ikke bliver, som jeg venter, vil jeg tillade mig ved tredje behandling at stille ændringsforslag.

Jeg har endnu et enkelt spørgsmål til den højtærede minister. Ved anden behandling rettede jeg et spørgsmål til den højtærede minister om børneværnsarbejdet i Odense, og jeg bad også den højtærede justitsminister om at se på denne sag. Jeg vil gerne spørge den højtærede minister, om der er sket noget i sagen.

Formanden: For at undgå misforståelser gør jeg opmærksom på, at betænkningen blev omdelt lørdag formiddag den 24. maj og yderligere samme dag tilsendt samtlige medlemmer, idet den blev lagt i postkassen kl. ca. 13.

Socialministeren (Bomholt): Jeg takker udvalgets ærede ordfører for den klare og fuldt ud dækkende redegørelse, og jeg takker hele udvalget for det overordentlig dygtige og præcise arbejde, der er udført.

Som omtalt i betænkningen tager jeg det lovforslag, som jeg fremsatte den 10. december 1957, tilbage og meddeler herved dette til den højtærede formand. Indholdet af det nævnte lovforslag er jo indarbejdet i det den 19. marts 1958 fremsatte lovforslag.

Formanden: Den højtærede socialminister har taget forslag til lov om ændringer i offentlig forsorg, fremsat den 10. december 1957, tilbage. Ønsker nogen at optage det? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er lovforslaget bortfaldet.

Socialministeren (Bomholt): Det er glædeligt, at det har været muligt for udvalget at nå frem til fuldstændig enighed. Det er godt, at dansk børneforsorgs legale ordninger har et enigt folketing bag sig.

Ved den form for domstolsprøvelse, der nu gennemføres, med bistand af sagkyndige, er de synspunkter, der for mig er de afgørende, blevet opretholdt, og der er truffet en hensigtsmæssighedsordning, der ikke præjudicerer noget i den ene eller den anden forstand med hensyn til begrebet frihedsberøvelse. De benævnelser, der gives hjemmene, er, som udvalgets ordfører påpegede, af teknisk karakter. Hvad det enkelte hjem skal hedde, må jo fremgå af de forslag, som de enkelte tilsynsråd stiller.

Det ærede medlem fru Petra Petersen mente, at ændringsforslag nr. 19 begrænsede forældremyndigheden. Det er ikke tilfældet, tværtimod. Forældremyndigheden udvides. Forældrene har konstant forældremyndigheden; der sker kun en midlertidig udøvelse af forældremyndigheden gennem børneværnsudvalget.

Det ærede medlem omtalte også antallet af rådgivningsklinikker. Der er, når man skal se sagligt og roligt på tingene, næppe mandskab til flere rådgivningsklinikker end her foreslået.

Sagen fra Odense har været til lokal høring. Jeg har rykket for den et par gange, men har endnu ikke modtaget svar, hvad jeg beklager.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg takker udvalget for tilslutningen til det af mig fremsatte forslag om ændringer i retsplejeloven vedrørende administrativ frihedsberøvelse. De ændringsforslag, udvalget har ønsket, har jeg for mit vedkommende kunnet tiltræde. Lige for en ordens skyld gør jeg opmærksom på, at i den forhandling, der blev ført med retspræsidenterne, deltog ikke præsidenten for byretten, men alene præsidenterne for højesteret og de to landsretter. Jeg understreger meget gerne den

bemærkning, udvalgets ærede ordfører fremsatte, og som gik ud på, at præsidenterne ligesom justitsministeriet har akkviesceret ved den ordning, der er gennemført.

Petra Petersen: Den højtærede socialminister gjorde mig opmærksom på, at jeg havde misforstået ændringsforslag nr. 19. Det er muligt. Jeg har som sagt ikke haft megen tid, og det er meget indviklet, og for mig stod det altså således, at § 133 var meget klarere i ministerens udformning. Men hvis bestemmelsen ikke er skærpet, men lempet, er jeg selvfølgelig glad derfor.

Når jeg tager ordet, er det i øvrigt, fordi den højtærede socialminister ikke svarede mig på, om han ønskede at ændre § 163 om hustugten på vore børnehjem. Jeg vil gerne bede om ministerens svar.

Socialministeren (Bomholt): Jeg kan ikke på stående fod besvare spørgsmålet præcist; men så vidt jeg ved, er der gennem et senere udstedt cirkulære givet en formulering, som i virkeligheden er fuldkommen tilfredsstillende også for det ærede medlem fru Petra Petersen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedrørende børneforsorgens administration m. v.) [fremsat 19. marts 1958].

Ændringsforslagene nr. 1-42, § 1, således ændret, §§ 2 og 3, ændringsforslag nr. 43, § 4, således ændret, og § 5 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. (Administrativt bestemt frihedsberøvelse).

Ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 1, således ændret, og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om ungdommens uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2802, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1209).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet følgende ændringsforslag:

Af Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Aksel Larsen.

Til § 1.

1) I den foreslåede affattelse af lovens § 1, stk. 1, 6. linje, ændres „12“ til: „30“, i 7. linje ændres „7“ til: „20“, og i 8. linje ændres „5“ til: „10“.

2) I den foreslåede affattelse af lovens § 1, stk. 3, ændres i 1. linje „500 000“ til: „3 mill.“

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Erhard Jakobsen: Da mit partis og udvalgets ordfører er forhindret i at være til stede, skal jeg på hans vegne fremsætte nogle bemærkninger om den foreliggende betænkning. Udvalget har under de afholdte møder især beskæftiget sig med spørgsmålet om midlernes fordeling mellem stipendier og lån, og disse drøftelser har resulteret i det glædelige, at det samlede beløb til fordeling bliver 1 mill. kr. større end oprindeligt foreslået. Samtidig har man imødekommet ønsket om paritet, således at midlerne nu fordeles ligeligt mellem stipendier og lån.

Et andet spørgsmål, man har brugt en

hel del tid på, er spørgsmålet om at støtte de studerende ved at give skattelettelser for de arbejdsindtægter, de måtte have i den tid, deres studier står på, for en større eller mindre del af tiden. Man har dog ikke kunnet nå til noget endeligt resultat, idet man bl. a. har fundet det noget besværligt at afgrænse begrebet „arbejdsindtægter“, ligesom man har ment det vanskeligt at udskille de studerende fra andre unge, som får en eller anden form for uddannelse og tjener penge samtidig. Man har slået sig til tåls med undervisningsministerens oplysning om, at der for kort tid siden er taget skridt til at nedsætte et udvalg bl. a. med den opgave at undersøge den studerende ungdoms økonomiske vilkår, herunder deres skatteproblemer, og at udvalget er blevet anmodet om at afgive betænkning senest den 1. oktober 1959.

Udvalgets flertal er enig om at indstille, at man vedtager ministerens ændringsforslag, som imødekommer ønsket om paritet, og som sætter lånefondens beløb i vejret med 1 mill. kr.

Ragnhild Andersen: Af udvalgets betænkning fremgår det, at man i udvalget er enedes om at forhøje de foreslåede 12 mill. kr. til ungdommens uddannelsesfond til 13 mill. kr., dog således at der nu kun bliver 6½ mill. kr. til rådighed til stipendier imod de oprindeligt foreslåede 7 mill. kr., medens der bliver 6½ mill. kr. til rådighed til lån mod de oprindeligt foreslåede 5 mill. kr.

Den kommunistiske gruppe erkender, at der er tale om en lille forbedring på 1 mill. kr. alt i alt. Vi beklager dog i høj grad ændringen af forholdet mellem stipendier og lån, idet det er vor opfattelse, at man skulle have bibeholdt det hidtidige forhold, hvor 66 pct. af midlerne gik til stipendiesektoren og 33 pct. til lånesektoren. Udvalget har ganske vist indset, at der måtte stilles lidt flere penge til rådighed, sådan som mit parti sagde det ved lovforslagets første behandling, men man har sandelig ikke strakt sig vidt, og efter kommunisternes opfattelse er det ganske utilstrækkelige midler, der stilles til rådighed for de unges uddannelse. Jeg forstår ikke, at man ikke efter de taler, der fra forskellig side blev holdt her i tinget ved lovforslagets første behandling — jeg tænker her ikke mindst på den konserva-